

FNI REPORT 3|2023

IDA SOLTVEDT HVINDEN

Mineralvirksomhet på norsk sokkel

*Mulige konsekvenser i lys av Svalbardtraktaten og norsk forvaltning
av havområdene rundt Svalbard*

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

FNI REPORT 3|2023

Mineralvirksomhet på norsk sokkel

*Mulige konsekvenser i lys av Svalbardtraktaten og norsk forvaltning
av havområdene rundt Svalbard*

Ida Soltvedt Hvinden

Doktorgradsstipendiat
Fridtjof Nansens Institutt

ishvinden@fni.no

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

Sammendrag

I 2020 startet Solberg-regjeringen en åpningsprosess for mineralvirksomhet på norsk sokkel. Om lag en tredjedel av området som ble foreslått åpnet i 2022 overlapper med kontinentalsokkelen og fiskevernsonen rundt Svalbard. I dag er det bred enighet om at Norge har suverenitet og bestemmer hvorvidt en åpning for kommersiell virksomhet skal skje på havbunnen i dette området. Likevel er det strid om hvorvidt Svalbardtraktaten eller moderne havrett utgjør grunnlaget for norsk myndighetsutøvelse. Denne rapporten drøfter hvilke konsekvenser en åpning kan ha, både for tolkningsspørsmålet knyttet til Svalbardtraktaten og for konfliktpotensialet mellom Norge, andre stater og aktører. Tre mulige utfall blir diskutert: 1) At norsk tolkning av Svalbardtraktaten og rettigheter til ressursene på kontinentalsokkelen rundt Svalbard utfordres; 2) At russiske fiskerier i fiskevernsonen yter motstand i frykt for negativ miljøpåvirkning; og 3) At Norge møter kritikk fra andre stater, og spesielt fra EU, fordi mineralvirksomhet på havbunnen antas å ha store miljøkonsekvenser.

Rapporten er utarbeidet på oppdrag fra WWF Norge.

Tusen takk til Øystein Jensen, Arild Moe og Andreas Østhagen for innspill til denne rapporten.

© Fridtjof Nansen Institute, April, 2023

ISBN 978-82-7613-754-5
ISSN 1893-5486

FNI Report 3 | 2023

Mineralvirksomhet på norsk sokkel:

Mulige konsekvenser i lys av Svalbardtraktaten og norsk forvaltning av havområdene rundt Svalbard
Ida Soltvedt Hvinden

The Fridtjof Nansen Institute is a non-profit, independent research institute focusing on international environmental, energy and resource management. The institute has a multi-disciplinary approach, with main emphasis on political science and international law.

Innhold

1. Introduksjon	1
2. Mineralvirksomhet på havets bunn: Hva har skjedd så langt?	2
2.1 Den norske åpningsprosessen	2
2.2 Internasjonal utvikling	3
3. Svalbardtraktaten	4
4. Mulige konsekvenser ved åpning for mineralvirksomhet på norsk sokkel	6
4.1 Utfordring av norsk tolkning og rettigheter til sokkelressurser	6
4.2 Motstand fra russiske fiskerier i fiskevernsonen	7
4.3 Opposisjon fra traktatparter og EU grunnet miljøhensyn.....	8
5. Konklusjon.....	10
6. Referanser	11

1. Introduksjon

Gruvedrift på havbunnen har lenge vært en industri i emning. Innledende letevirksomhet utenfor nasjonal jurisdiksjon startet allerede på 1970- og 80-tallet, og siden tidlig 2000-tall har slik aktivitet igjen vært økende. Likevel finner man, per dags dato, ingen tilfeller av kommersiell utvinning, verken i nasjonale farvann eller internasjonalt. Manglende reguleringer, potensial for miljøskade, usikkerhet rundt lønnsomhet og, ikke minst, umoden teknologi, er blant faktorene som har bremsset industriens utvikling.

De siste årene har det imidlertid skjedd et skifte, og interessen for mineralvirksomhet til havs har vokst betydelig. Spesielt to globale utviklingstrekk har bidratt til dette. For det første øker etterspørselen etter metaller til batteriteknologi, deriblant kobolt, kobber, litium og nikkell, på grunn av befolkningsvekst, velstandsøkning, og omstilling til et lavutslippsamfunn. For det andre ønsker flere stater å gjøre seg mer uavhengige av råvareleverandører som kan tenkes å bruke handelsrelasjoner til politiske pressmidler.

Disse utviklingstrekkene har skapt interesse også i norsk sammenheng, og i 2020 startet Solberg-regjeringen en åpningsprosess for mineralvirksomhet på havbunnen. Statlige kartlegginger viste allerede da forekomster i våre havområder av sulfider og manganskorper som inneholdt viktige metaller. Gjennom en eventuell åpning ønsket regjeringen å legge til rette for at kommersielle aktører kunne drive videre undersøkelser, og på sikt utvinne ressursene.

To og et halvt år inn i åpningsprosessen, i oktober 2022, ble et utkast til beslutning presentert av Olje- og energidepartementet (OED), hvor det tas sikte på å åpne for mineralvirksomhet på norsk sokkel (OED, 2022a). Havområdet det er snakk om tilsvarer ca. 85 % av vårt landareal og mesteparten av dette ligger i Arktis, mellom Jan Mayen og Svalbard. De generelle utfordringene ved mineralvirksomhet på havbun-

nen, som sårbare økosystemer, miljøskade og manglende kunnskap, er dermed høyst relevante. Men plasseringen i nord, og spesielt nærheten til Svalbard, kan også gi oppgav til enkelte problemstillinger av geopolitisk og folkerettslig art. Det er disse problemstillingene som er tema for denne rapporten.

Om lag en tredjedel av åpningsområdet overlapper nemlig med kontinentalsokkelen og fiskevernsonen rundt Svalbard. Mens det er bred enighet om at Norge har suverenitet og dermed bestemmer hvorvidt en åpning for kommersiell mineralvirksomhet skal skje på havbunnen i dette området, er det strid om hva som er *grunnlaget* for norsk myndighetsutøvelse. Norge mener det er moderne havrett og kyststatens eksklusive rettigheter som gjelder. Enkelte andre stater hevder at Svalbardtraktaten fra 1920 gjelder i havområdene utenfor Svalbards territorialfarvann, inkludert bestemmelser som blant annet gir borgere og selskaper fra traktatland lik rett til å drive næringsvirksomhet.

I lys av dette, drøfter denne rapporten hvilke konsekvenser en åpning kan ha, både for tolknings spørsmålet knyttet til Svalbardtraktaten og for konfliktpotensialet mellom Norge, andre stater og aktører. Fokuset er på følgende mulige utfall:

- At norsk tolkning av Svalbardtraktaten og rettigheter til ressursene på kontinentalsokkelen rundt Svalbard utfordres ytterligere;
- At russiske fiskerier i fiskevernsonen yter motstand i frykt for negativ miljøpåvirkning fra mineralnæringen; og
- At Norge møter press og kritikk fra andre stater, og spesielt fra EU, fordi mineralvirksomhet på havbunnen antas å ha store, og fortsatt ukjente, miljøkonsekvenser.

Men før vi går inn i disse diskusjonene, ser vi først nærmere på den pågående norske åpningsprosessen og utviklingen internasjonalt. En egen seksjon vies også til Svalbardtraktaten og bestemmelsene den inneholder.

2. Mineralvirksomhet på havets bunn: Hva har skjedd så langt?

2.1 Den norske åpningsprosessen

I Norge har gruvedrift på havbunnen vært viet politisk oppmerksomhet siden 2017. Da la Solberg-regjeringen frem havstrategien «Ny vekst, stolt historie», og annonserte at den ville tilrettelegge for utvinning av havbunnsmineraler på norsk sokkel (NFD, OED, 2017, 57). Regjeringen satte samtidig i gang arbeidet med en ny lov for å regulere virksomheten (ibid).

1. juli 2019 trådte Havbunnsmineralloven i kraft. Loven bereder grunnen for kommersiell leting- og utvinningsaktivitet, men slår også fast at en åpningsprosess må gjennomføres før industrien kan starte (Havbunnsmineralloven, §2-1). Åpningsprosessen starter i mai 2020, og består av en konsekvensutredning og en ressursvurdering. Olje- og energidepartementet (OED) leder arbeidet.

Konsekvensutredningen skal vurdere hvilke virkninger en åpning kan ha for miljøet, så vel som antatte næringsrelaterte, økonomiske og sosiale virkninger (ibid, §2-1, §2-2, §2-3). Den undersøker også de ulike interessene som gjør seg gjeldende i utredningsområdet, og eventuelt på hvilke vilkår, hele eller deler av utredningsområdet kan åpnes for mineralvirksomhet (OED, 2022a). I oktober 2022 blir den endelige utredningen lagt frem og sendt på høring. OED presenterer samtidig et utkast til beslutning, hvor departementet tar sikte på å åpne for mineralvirksomhet på norsk sokkel (ibid). Det aktuelle havbunnsområdet ligger mellom Jan Mayen og Svalbard, og sørøst for Jan Mayen, og OED vurderer at hele eller deler av dette området kan åpnes.

Parallelt utfører Oljedirektoratet (OD) en ressursvurdering av utredningsområdet. OD har siden 2011 samlet data i dyphavsområder i Norskehavet og Grønlandshavet, sammen med Universitetet i Bergen (UiB) og UiT Norges arktiske universitet. Mellom 2018 og 2021 gjennomfører også OD fire tokt for å samle inn høyoppløselige havbunnsdata om de mest

interessante mineralforekomstene, og gjør i tillegg boreoperasjoner og innsamling av mineralprøver (OD, 2023a). På norsk sokkel påviser direktoratet to typer mineralforekomster: sulfider, også kjent som «skorsteiner», og manganskorper. OD vurderer at de tilstedeværende ressursene – det vil si ressurser som er påvist eller antatt å være til stede – er betydelige. For flere av metallene tilsvarer ressurstilfanget produksjonen globalt over mange år (OD, 2023b, 3).

Etter om lag tre år går åpningsprosessen nå mot slutten, og OED skal gjøre en endelig vurdering basert på konsekvensutredningen, ressursvurderingen og høringsinnspillene. Våren 2023 ventes departementet å legge frem en stortingsmelding om åpning for mineralvirksomhet (OED, 2022a). Der som en åpning blir vedtatt, legger Havbunnsmineralloven til rette for å tildele undersøkelsestillatelser til kommersielle aktører (Havbunnsmineralloven, §3-1). I henhold til loven kan det også utlyses områder for utvinning og tildeles utvinningsstillatelser (Havbunnsmineralloven, §4-1). Regjeringen legger imidlertid opp til en skrittvis tilnærming, i tråd med tidligere praksis fra norsk ressursforvaltning. Det innebærer i første omgang tildeling av avgrensede områder som skal kartlegges og innskrenkes, før et konkret utvinningsprosjekt eventuelt kan godkjennes (OED, 2022a). Før utvinning kan starte, er det også pålagt å gjennomføre en prosjektspesifikk konsekvensutredning (Havbunnsmineralloven, §4-4).

Likevel har åpningsprosessen vist seg kontroversiell. Innspill fra høringsrunden peker særlig på at aktivitet vil foregå i områder med sårbare og spesielle naturverdier, og at det er store kunnskapshull knyttet til disse. Ifølge flere høringsinstanser gjør manglende kunnskap og en fortsatt umoden teknologi at beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig (NTNU, 2023; UiB, 2023; WWF, 2023; Miljødirektoratet, 2023; Norsk polarinstitutt, 2023; Havforskningsinstituttet, 2023). Flere mener også at åpnings-

prosessen bærer preg av hastverk, og er kritiske til at et forvaltningssystem som kan håndtere en åpning og påfølgende aktivitet per dags dato ikke foreligger (NTNU, 2023; Miljødirektoratet, 2023). Andre, derimot, vurderer kommersiell letevirksomhet som nødvendig for å øke kunnskapsgrunnlaget, og peker på at en åpning kan bidra til teknologiutvikling, eksport av ny teknologi, og forsyningssikkerhet i et vanskelig geopolitisk bilde (GCE NODE, 2023; GCE Ocean Technology, 2023; Green Minerals AS, 2023; Loke Marine Minerals AS, 2023).

2.2 Internasjonal utvikling

Mens mineralvirksomhet på havbunnen fortsatt er et relativt nytt fenomen her hjemme, har undersøkelser og letevirksomhet utenfor nasjonal jurisdiksjon foregått i perioder på 1970- og 80-tallet, og senere fra tidlig 2000-tall. Det er den Internasjonale havbunnsmyndigheten (ISA), opprettet med grunnlag i FNs Havrettskonvensjon, som forvalter havbunnsmineralene i dette området (FNs havrettskonvensjon, 1982, del XI). Så langt har ISA gitt ut 31 undersøkelse- og letetillatelse til stater og private selskaper, og er nå i innspurten av å ferdigstille og vedta et regelverk for utvinning.

Fristen for å vedta de internasjonale utvinningsreguleringene er satt til juli 2023 – en følge av den såkalte «to-års-regelen» (Singh, 2021). Klausulen ble utløst av øystaten Nauru i 2021, og forplikter ISA til å ha på plass et regelverk i løpet av to år. Hvis fristen ikke overholdes, kan ISA måtte vurdere og midlertidig godkjenne utvinningsøknader likevel – kun basert på bestemmelsene i havrettskonvensjonen og ISAs eksisterende regelverk for undersøkelser og letevirksomhet (ibid).

Selv om «to-års-regelen» ble utløst av Nauru, må hendelsen ses i lys av industriinteresser som også er aktive i regelverksutviklingen. Kanadiske The Metals Company (TMC), som har drevet letevirksomhet i Clarion Clipperton-sonen mellom Mexico og Hawaii, ønsker å starte utvinning i 2024 og har allerede gjort utvinningstester i sine leteområder. Selskapet er sponset av Nauru, og vil etter planen søke om utvinningstillatelse høsten 2023 (TMC, 2021). Hvorvidt utvinningsregelverket faktisk blir vedtatt i tide, og hva som eventuelt skjer hvis ikke, er fortsatt

usikkert. En konsekvens av tidspresset ISA nå jobber under, er likevel at flere medlemsstater har valgt å ta et tydeligere standpunkt for eller imot gruvedrift på havbunnen. Også internasjonalt er gruvedrift kontroversielt, og det siste året har motstanden vokst betydelig. Nå tar flere miljøorganisasjoner, selskaper, forskere, og i økende grad stater, til orde for et moratorium. Målet er å hindre utvinningsaktivitet før et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag eksisterer.

Som vil skal se senere, kan utviklingen for gruvedrift utenfor nasjonal jurisdiksjon ha betydning for norsk åpning av havområdene rundt Svalbard, og reaksjonene en slik beslutning eventuelt vil møte fra det internasjonale samfunnet.

3. Svalbardtraktaten

Siden 1925 har Svalbardtraktaten gitt Norge full og uinnskrenket suverenitet over Svalbard.¹ Det er dermed Norge som vedtar og håndhever lovene som gjelder på øygruppen. Før traktaten trådte i kraft var imidlertid Svalbard et ingenmannsland, hvor flere stater i perioder drev ulike former for fiske og fangst (Jensen, Dahl, 2020, 9). På tidlig 1900-tallet ble det også åpnet gruver for utvinning av kull. For landene som fremforhandlet Svalbardtraktaten var norsk suverenitet ønskelig, først og fremst for å ha en stabil myndighet som kunne løse potensielle konflikter mellom de ulike økonomiske interessentene på øygruppen. Samtidig var de opptatt av å beskytte egne økonomiske interesser og forhindre at Norge kunne berike seg på deres bekostning. Av den grunn setter Svalbardtraktaten visse begrensninger på norsk jurisdiksjonsutøvelse. Spesielt relevant for denne rapporten er bestemmelsene om likebehandling og skattelegging.

Et viktig element i Svalbardtraktaten er at borgere og selskaper fra alle land som har signert den, skal sikres lik rett til visse former for næringsutøvelse som norske borgere og selskaper. Etter artikkel 2 innebærer dette lik rett til fiske og fangst (Svalbardtraktaten, art. 2). Artikkel 3 sikrer også lik rett til adgang og opphold, samt til å drive maritim-, industri-, bergverks- og handelsvirksomhet (ibid., art. 3). I tillegg legger altså Svalbardtraktaten begrensninger på norsk skattelegging på øygruppen. Ifølge artikkel 8, skal ikke skatter og avgifter som kreves inn overstige de nødvendige utgiftene for å administrere Svalbard, og inntektene kan ikke overføres til Fastlands-Norge (ibid, art. 8).

Utover bestemmelser om likebehandling og skattelegging, tar også Svalbardtraktaten hensyn til øy-

gruppens unike miljøstatus. I den anledning skal Norge «håndheve, treffe eller fastsette passende forholdsregler til å sikre bevarelsen og – om nødvendig – gjenopprettelsen av dyre- og plantelivet» på Svalbard og i øyenes territorialfarvann (ibid, art. 2). Selve traktatområdet er definert i artikkel 1, og utgjør øyene som ligger innenfor et sett geografiske koordinater (mellom 10° og 35° øst, og mellom 74° og 81° nord) (ibid, art. 1). I tillegg til øygruppens landområder, gjelder traktaten også i dens territoriale farvann.

Da Svalbardtraktaten ble utformet var det med utgangspunkt i datidens folkerettslige regler og sedvane. På den tiden utgjorde gjerne kyststaters territorialfarvann tre eller fire nautiske mil. Av den grunn ble også territorialfarvannet rundt Svalbard satt til fire nautiske mil. Utviklingen av havretten sikret imidlertid utvidede rettigheter for kyststater, også utenfor territorialfarvannet. Dette innebar etter hvert rett til å opprette eksklusive økonomiske soner på 200 nautiske mil, hvor kyststaten har enerett på ressursutnyttelsen i vannsøylen og på havbunnen. På 1950-tallet fikk også kyststaten rett til ressursene på kontinentalsokkelen, som olje, gass og mineraler.

Fremveksten av ny havrett etter at Svalbardtraktaten ble vedtatt har ført til uenighet om traktaten også gjelder for havsoner som 200-milssoner og kontinentalsokkelen. Hvis traktaten gjelder utenfor sjøterritoriet innebærer det at Norge er forpliktet til å respektere bestemmelsene om blant annet likebehandling og skattelegging også der (Moe, Jensen, 2020, 517). Norge baserer sitt standpunkt på traktatens *ordlyd*, og mener derfor at traktaten kun kommer til anvendelse i Svalbards territorialfarvann, som nå er utvidet til 12 nautiske mil.

¹ I dag er traktaten signert av 44 parter: Afghanistan, Albania, Argentina, Australia, Belgia, Bulgaria, Canada, Chile, Danmark, Den dominikanske republikk, Egypt, Estland, Finland, Frankrike, Hellas, India, Island, Italia, Japan, Kina, Latvia, Litauen, Monaco, Nederland, New Zealand, Nord-Korea, Norge, Polen, Portugal, Romania, Russland, Saudi-Arabia,

Spania, Storbritannia, Sveits, Sverige, Sør-Afrika, Sør-Korea, Tsjekia, Tyskland, Ungarn, USA, Venezuela og Østerrike.

Implikasjonen er at Norge har suverene rettigheter i havområdene utenfor Svalbards sjøterritorium og at man ikke trenger å forholde seg til de materielle folkerettslige begrensningene som følger av traktaten.

Enkelte traktatparter, herunder Russland, Storbritannia, Island og Spania, motsetter seg det norske standpunktet. Flere har reservert seg, mens de aller fleste fortsatt ikke har uttalt seg. Felles for dem som utfordrer Norges syn synes å være at de mener traktatens *formål* må ligge til grunn for hvordan den tolkes, og at traktatens intensjon var å sikre traktatpartene likebehandling også i havområdene (Churchill, Ulfstein, 2010). Fordi man i 1920 ikke kunne være kjent med den videre havrettsutviklingen, inkluderte man naturlig nok ikke regler om kontinentalsokkelen eller 200-milssoner i traktaten. Derfor sier heller ikke Svalbardtraktaten noe om likebehandlingsprinsippet og om begrensning på skattelegging også gjelder utenfor øygruppens sjøterritorium.

I 1977 etablerte Norge en ordning for regulering av fiskeriene rundt Svalbard. I en fiskevernsoner er fisket regulert ved bestemmelser som gir enkelte utenlandske nasjoner adgang basert på historisk fiskeriaktivitet. Ordningen var en måte å omgå uenigheten med andre stater (Anderson, 2009; Tiller, Nyman, 2017), samtidig som Norge hele tiden har forbeholdt seg retten til å etablere en full eksklusiv økonomisk sone.

Når det gjelder sokkelressursene, har Norge også i praksis holdt en linje som er helt konsistent med sitt uttalte syn på traktatens anvendelsesområde (Moe, Jensen, 2020, 520). Lisenser til fangst av snøkrabbe er bare gitt til norske borgere. I Snøkrabbe II-saken mellom et latvisk rederi og den norske stat, ga Høyesterett staten medhold i at Svalbardtraktaten ikke gjelder på kontinentalsokkelen (Norges Høyesterett, 2023).

4. Mulige konsekvenser ved åpning for mineralvirksomhet på norsk sokkel

4.1 Utfordring av norsk tolkning og rettigheter til sokkelressurser

Som vi har sett ovenfor, er det uenighet om hvorvidt Svalbardtraktatens bestemmelser gjelder på kontinentalsokkelen rundt Svalbard. At den norske tolkningen utfordres, er ikke nytt – men situasjonen har foreløpig ikke blitt satt på spissen. En åpning for kommersiell mineralvirksomhet kan imidlertid bringe opp igjen og forsterke uenigheten. Et sannsynlig scenario er at enkelte traktatparter vil vurdere en åpning som gir norske selskaper særrettigheter til å være i strid med Svalbardtraktatens likebehandlingsprinsipp, og dermed mene at Norge diskriminerer andre lands borgere og selskaper basert på nasjonalitet. Parallellen til forpostfeltningene om olje- og gassressurser og konflikten rundt fangst av snøkrabbe på sokkelen rundt Svalbard, kan bidra til å styrke antakelse om et slikt scenario.

Selv om forekomstene av olje og gass rundt Svalbard kan være betydelige, har Norge holdt igjen for kommersiell virksomhet. Et unntak er den norske tildelingen av enkelte leteblokker i Barentshavet i 23. konsesjonsrunde, tilbake i januar 2015. Den gang utlyste Oljedirektoratet tre blokker nord for 74. breddegrad (OD, 2015). Utlysningen vakte reaksjoner fra Russland, som mente at de aktuelle leteblokkene lå på en del av kontinentalsokkelen der Svalbardtraktatens likebehandlingsregler gjelder (Moe, Jensen, 2020). Følgelig protesterte Russland gjennom en note til Utenriksdepartementet mot at tildeling av letelisenser ikke tok traktatens bestemmelser i betraktning. Daværende Statoil, nå Equinor, gjorde imidlertid ikke funn og har heller ingen planer om å bore flere brønner. I lys av dette stilnet også kritikken. Likevel, som Moe og Jensen skriver, kan Russlands reaksjon bære bud om hvilke kontroverser som kan oppstå dersom leting etter olje og gass i havområdene rundt Svalbard skulle bli mer aktuelt i årene som kommer (ibid, 518). I tråd med Russlands prinsipielle standpunkt og tidligere adferd, virker

det også rimelig å forvente en russisk reaksjon dersom Norge åpner for kommersiell letevirksomhet og utvinning av havbunnsmineraler på sokkelen rundt Svalbard.

Samtidig er det tvil rundt hvor stor den kommersielle interessen for gruvedrift på havbunnen faktisk er. Per nå er det påvist en manganskorpe-lokalitet og to felt med sulfidforekomster i åpningsområdet på kontinentalsokkelen rundt Svalbard. Ressurspotensialet og hvorvidt det finnes flere forekomster i området er det likevel knyttet usikkerhet til. Hvis potensielle investorer i tillegg opplever at det er usikkerhet rundt jurisdiksjonsgrunnlaget vil det være vanskelig å planlegge investeringer og oppstart av aktivitet, spesielt for utenlandske selskaper. I en slik situasjon kan et vanlig norsk regime være å foretrekke fremfor et regime basert på Svalbardtraktaten, gitt at et regime basert på norsk kontinentalsokkelovgivning fremstår som mer forutsigbart og gir tryggere rammer for investeringer. Men forutsetningen må selvfølgelig være at det gir tilgang for utenlandske selskaper. Kommersielle aktører vil også ønske at beskatningen ligner den man ville hatt under et regime basert på Svalbardtraktaten og Bergverksordningen for Svalbard. Fra norsk side kan en slik løsning brukes som argument for å sette strengere miljøkrav enn hva som er mulig under Svalbardtraktaten, og slik imøtekomme den voksende opposisjonen mot industrien (se del 4.3).

Selv om Russland hverken skulle ha interesse eller industrielle forutsetninger for å delta i leting etter mineraler er det mulig at en eventuell åpning kan brukes til å legge politisk press på Norge for å oppnå egne mål. Uenighet om tolkning av Svalbardtraktaten og hvem som skal ha tilgang til sokkelressursene, kan for eksempel brukes til å skape splid mellom Norge og andre vestlige stater. En slik antakelse kan være relevant også sett i lys av krigen i Ukraina og sanksjonsregimet Russland er under. Russland er tross alt ikke alene om å bestride norsk tolkning av Svalbardtraktatens rekkevidde. Storbritannia deler i

stor grad russisk syn på kontinentalsokkelen og Svalbardtraktatens anvendelse der. Det samme gjelder Island, som allerede har uttrykt sitt standpunkt ovenfor det norske utenriksdepartementet i forbindelse med åpningsprosessen (Islands utenriksdepartement, 2023). I EU og blant EU-land har spesielt snøkrabbe-striden gitt en omforent forståelse av at Svalbardtraktaten gjelder på sokkelen (Østhagen, Raspotnik, 2019).

Spørsmålet om tolkning av Svalbardtraktaten ble nettopp tatt opp i den ovenfornevnte Snøkrabbe II-saken av Norges Høyesterett. Dommen ble avsagt 20. mars 2023. Saken har bakgrunn i den betente snøkrabbe-striden med EU, og et sivilt søksmål fra det latviske rederiet SIA North Star Ltd. Snøkrabbe-striden går tilbake til 2016, og gjelder Norges beslutning om å kun utstede kvoter for fangst av snøkrabbe til norske fiskere. Høyesterett måtte ta stilling til hvorvidt denne beslutningen var i strid med folkeretten, med andre ord vurdere Svalbardtraktatens geografiske utstrekning. En dom mot staten kunne fått store konsekvenser for Norge, som ville måtte gi traktatparter lik tilgang til sokkelressurser, inkludert havbunnsmineraler dersom det først åpnes for kommersielle aktører (Jensen, 2023). Dommen gikk imidlertid i favør av den norske stats tolkning – en viktig seier, selv om den neppe er nok til å endre andre staters, eller EUs, syn og interesser.

En større utfordring for Norge vil imidlertid være om Svalbardtraktatens anvendelsesområde prøves som en folkerettslig disputt. Åpning for mineralvirksomhet på havbunnen kan bidra til at spørsmålet om å bringe Norge inn for en internasjonal domstol igjen dukker opp. Flere har truet med dette tidligere: Spania på 1980-tallet, Island på 1990-tallet, Storbritannia på 2000-tallet og østeuropeiske og EU-politikere på 2010-tallet (Pedersen, 2020, 234). Folkerettslig er en internasjonal domstols avgjørelse langt viktigere for spørsmålet om Svalbardtraktatens anvendelsesområde enn en dom fra Norges Høyesterett. Og skulle Norge tape en sak, må Norge respektere resultatet (Jensen, 2023).

Dersom Norge må forvalte sokkelressursene rundt Svalbard i henhold til traktaten, betyr det skattebegrensning og plikt til å behandle selskaper og borgere av traktatsland likt. Det vil selvsagt redusere potensielle inntekter for Norge og gjør Norge

mindre interessert i å åpne. Ifølge Pedersen (2020, 235), kan et slikt utfall medføre at Norge i større grad vektlegger miljøhensyn i havområdene rundt Svalbard, da som et argument for å ikke åpne, og slik også unngå konflikt med naboer og allierte hva gjelder forvaltning av sokkelressursene. For de som er interessert i å starte mineralvirksomhet på sokkelen rundt Svalbard, kan dette være en grunn til å ikke presse Norge og tolkningsspørsmålet for langt.

4.2 Motstand fra russiske fiskerier i fiskevernsonen

Vannsøylen over deler av åpningsområdet på kontinentalsokkelen utgjør en del av fiskevernsonen rundt Svalbard, som er etablert og regulert av Norge. Sonen ble opprettet i 1977 for å verne om de suverene rettighetene Norge, i likhet med andre kyststater, hadde ervervet som følge av endringer i havretten (Østhagen, Jørgensen, 2020, 168). For å drive forsvarlig ressursvern, men samtidig unngå konflikt med andre traktatparter rundt tolkningsspørsmålet, valgte imidlertid Norge å regulere fisket ved bestemmelser som ikke forskjellsbehandler norske og enkelte utenlandske fiskere (Fløistad, 2008; Østhagen, Jørgensen, 2020, 170). Adgang til fiskevernsonen ble fastsatt på grunnlag av tradisjonelt fiske i området. Flere stater har i dag kvoter og fisker altså under norsk jurisdiksjon. Russiske fiskere har kvoter som omfatter hele Barentshavet, gitt gjennom det tette fiskeriforvaltningssamarbeidet mellom Norge og Russland.

I utgangspunktet fremstår overlappen mellom fiskevernsonen og deler av åpningsområdet som uproblematiske. OEDs konsekvensutredning og grunnlagsrapporten fra Fiskeridirektoratet konkluderer med at det er svært lite fiske i området (OED, 2022b; Fiskeridirektoratet, 2021). Likevel er det knyttet usikkerhet til enkelte faktorer som kan påvirke fiskeri i fiskevernsonen, utenfor åpningsområdet. Spesielt hvis regjeringen åpner for utvinning av havbunnsmineraler.

En av de største utfordringene ved gruvedrift på havbunnen er manglende kunnskap om dyphavsøkosystemene og potensialet for betydelig miljøskade. Særlig er det knyttet usikkerhet til sediment-

og partikkelskyer og deres utbredelse. Gitt dagens teknologi, vil slike skyer oppstå ved alle typer gruvevirksomhet på havbunnen, både fra selve ekstraksjonen og fra transport til overflaten. Spredning av sedimenter og partikler vil ha konsekvenser for bentiske og pelagiske økosystemer i en ukjent omkrets fra virksomheten (Norsk polarinstitutt, 2023). Internasjonale studier anslår at skyene kan spre seg mellom flere titalls og hundrevis av kilometer, og at variasjonen vil avhenge av mineralforekomstene som utvinnes, lokale strømninger og teknologien som blir tatt i bruk (Amon et al., 2022; Gillard et al., 2019; Aleynik et al., 2017; Oebius et al., 2001; Rolinski et al., 2001).

Hvorvidt sediment- og partikkelskyer kan spre seg til områder i fiskevernsonen hvor fiske er utbredt, eller til gyteområder og migrasjonsruter, vet vi ikke med sikkerhet. Med kunnskapen som ligger til grunn i dag, er det imidlertid vanskelig å utelukke det fullt og helt. OEDs konsekvensutredning viser til at miljømessige virkninger i all hovedsak vil være «knyttet til det konkrete geografiske området der utvinning foregår» og at «dette arealet vil være svært begrenset i forhold til det totale havbunnsarealet» (OED, 2022b, 10). Grunnlagsrapporter peker imidlertid på at vi verken kjenner til bunnstrømmer eller potensialet for spredning av blant annet returvann (Havforskningsinstituttet, 2023, 3). Det er heller ikke utført modelleringsstudier av partikkelspredning og sedimentering i forbindelse med åpningsprosessen for havbunnsmineralvirksomhet (Akvaplan-niva, IKM Acona, 2023, 21). Både kunnskapsmangel og usikkerhet gjør det dermed vanskelig å konkludere entydig (ibid, 2023, 43-44). Man må også ta i betraktning at fiske er en dynamisk aktivitet, som varierer etter vandringsmønster og gjeldende reguleringer (Fiskeridirektoratet, 2023). Spørsmålet er om usikkerheten rundt miljøvirkninger kan bidra til å øke konfliktpotensialet mellom Norge og andre stater som fisker i fiskevernsonen.

Spesielt for Russland er fiskeriene i fiskevernsonen økonomisk viktige. Russland er den største fiskerinasjonen i sonen målt i årlige kvantum, og tar en drøy fjerdedel av sine fangster i Barentshavet her (Jørgensen, Østhagen, 2020, 171). Men Russland er prinsipielt uenig med Norge om sonens status, og anerkjenner i prinsippet verken vernesonen eller

Norges rett til myndighetsutøvelse i disse farvannene.

Fiskevernsonen har vært et konfliktpunkt i det bilaterale forholdet mellom Norge og Russland siden den ble opprettet. Spenninger har spesielt oppstått i forbindelse med norsk håndhevelse av reguleringer, og arrestasjoner av russiske fartøy i 1998, 2001, 2005, 2011 og 2020 (Østhagen, 2018; Moe, Jensen, 2020). Samtidig er det i russisk interesse at fiskebestandene i fiskevernsonen forvaltes forsvarlig og at tredjelands adgang til sonen begrenses. En utfordring av det norske regimet kan i ytterste konsekvens bety at tredjeland som ikke tidligere har fisket i området, vil kreve tilgang til ressursene – noe Norge så langt har forhindret ved å tildele kvoter basert på tradisjonelt fiske.

Generelt er inntrykket av den russiske politikken i fiskevernsonen at norsk myndighetsutøvelse i hovedsak aksepteres, fordi den også beskytter russiske fiskeriinteresser (Østhagen, Jørgensen, Moe, 2020). Samtidig er det tydelig at Russland ønsker å opprettholde en strategisk usikkerhet overfor Norge og norsk myndighetsutøvelse, ved å kritisere norsk politikk og vise militærmakt i området. Miljøaspektet, og mulig negativ påvirkning på fiskebestander og fiskeriaktivitet, kan potensielt være et nyttig verktøy for russiske myndigheter i dette spillet, men også faktisk utgjøre en ny konflikt-dimensjon.

4.3 Opposisjon fra traktatparter og EU grunnet miljøhensyn

Som nevnt tidligere, vet vi lite om dyphavsøkosystemer og hvordan de vil påvirkes av gruedrift på havbunnen. Manglende kunnskap, usikkerhet og miljørisiko har de siste årene fått økt oppmerksomhet, og er viktige argumenter for dem som ønsker å holde igjen industrien. Til dels er de årsaken til en voksende opposisjon innad i Norge – men også blant andre stater og internasjonale organisasjoner. Slik økende motstand, spesielt globalt, kan bety at aktører også utenfor våre grenser vil ha innvendinger mot en eventuell åpning i havområdet rundt Svalbard grunnet mulige miljøkonsekvenser.

Blant partene som har signert Svalbardtraktaten, har flere tatt til orde for et moratorium eller en føre-var-pause i den internasjonale prosessen. Dette inkluderer Frankrike, Chile, New Zealand, Spania og Tyskland (DSCC, 2022). Selv om ikke alle har tatt stilling til tolkning av Svalbardtraktaten og dens geografiske utstrekning, kan de likevel vise seg kritiske til en norsk åpning på grunn av miljøhensyn, skulle den bli en realitet. Riktignok er leting mindre kontroversielt enn utvinning, og kanskje er det først om utvinning er nært forestående at en reaksjon vil komme. Samtidig kan denne gruppen utgjøre en motpart til traktatparter som måtte ønske åpning av sokkelen på Svalbardtraktatens premisser.

På den globale scene har EU pekt seg ut som en opposent mot gruvedrift på havbunnen. Unionen har beveget seg fra en relativt positiv holdning i 2012 (Kommissjonen, 2012), til å i større grad vektlegge føre-var-prinsippet. I 2018 vedtok Europaparlamentet en resolusjon om internasjonal havforvaltning, hvor Kommissjonen og medlemsstater ble oppfordret til å ikke støtte lete- og utvinningsaktivitet internasjonalt, samt å avstå fra å gi tillatelse til gruvedrift på egne kontinentalsokler (Europaparlamentet, 2018, 11). I resolusjonen oppfordret også Europaparlamentet medlemsstater til å støtte et internasjonalt moratorium for kommersielle utvinningstillatelser frem til miljøkonsekvensene er studert i tilstrekkelig grad, og alle mulige risikoer er kartlagt og forstått (ibid, 14). Oppfordringen til et moratorium ble gjentatt av parlamentet i resolusjoner fra 2021 og 2022 (Europaparlamentet, 2021, 40; 2022). I 2022 annonserte Kommissjonen sin intensjon om å forby gruvedrift på havbunnen frem til alle kunnskapshull er tettet, aktivitet kan skje uten skadelige effekter, og det marine miljøet er effektivt beskyttet (Kommissjonen, 2022, 2). Samme år ekskluderte også Den Europeiske Sentralbanken gruvedrift på havbunnen fra alle sine investeringer, fordi aktiviteten anses som uakseptabel av miljø- og klimamessige grunner (Den Europeiske Sentralbanken, 2022, 1).

EUs standpunkt er relevant, spesielt fordi unionen er en forkjemper for å beskytte miljøet og ressursene i nord. Dette kommer tydelig frem i EUs arktiske policy-dokumenter. Senest i 2021, la Europakommisjonen og EUs utenriktjeneste frem et forslag om å la olje og gass i Arktis ligge og å jobbe for en

juridisk bindende avtale hvor de arktiske landene forplikter seg til å ikke utvinne olje og gass i nord (Kommissjonen, EUs utenriktjeneste, 2021). Selv om EU ikke er part til Svalbardtraktaten, har også unionen utfordret norsk tolkning og forvaltning i havområdene rundt Svalbard ved flere anledninger. Først og fremst gjelder dette rett til å fiske snøkrabbe for de EU-medlemmene som har signert traktaten, og Norges beslutning om å kun tildele kvoter til norske fiskere. Senere har det også vært konflikt knyttet til fordeling av torskekvoter i fiskevernsonen (Østhagen og Raspotnik 2019; Moe og Jensen 2020). Begge sakene viser at EU er villig til å legge press på Norge i nord, og spesielt når det gjelder havet ved Svalbard. Spørsmålet er hva slags respons vi kan forvente dersom norske myndigheter åpner for kommersiell mineralvirksomhet. Økende fokus på betydningen av europeisk egenforsyning av mineraler og redusert avhengighet av Kina kan tenkes å påvirke standpunktene i EU til dyphavsmineralutvinning. Det samme gjelder ny og mer miljøvennlig teknologi. Foreløpig har vi imidlertid ikke indikasjoner på at dette har skjedd.

Så langt har ikke EU tatt standpunkt for eller mot den norske prosessen. Skulle unionen vise seg kritisk til en åpning grunnet potensialet for miljøskade, kan dette bidra til å bygge et negativt narrativ om Norge og hvorvidt Norge baserer sin forvaltning på en føre-var-tilnærming. Det vil være i strid med merkelappen som en ansvarlig havnasjon, fremmet av Norge selv. For øvrig er dette en merkelapp som også – mer generelt og ikke direkte knyttet til Svalbard – utfordres av Havpanelet og FNs miljøprogram, som begge mener gruvedrift på havbunnen er vanskelig å kombinere med en bærekraftig havøkonomi. Havpanelet, et initiativ bestående av 14 statsledere og ledet av Norge, hevder industrien kan være i strid med FNs bærekraftsmål (Haugan et al., 2020, 3). FNs miljøprogramms finansinitiativ konkluderte i 2022 med at finansiering av havbunnsmineralaktivitet vanskelig kan ses i tråd med FNs prinsipper for bærekraftig blå finans (FNs miljøprogramms finansinitiativ, 2022).

5. Konklusjon

Norge står midt i en åpningsprosess for mineralvirksomhet på havbunnen og en endelig beslutning kan komme innen kort tid. Deler av området som vurderes åpnet overlapper imidlertid med sokkelen og fiskevernsonen rundt Svalbard – et område hvor grunnlaget for norsk myndighetsutøvelse er omstridt. Denne rapporten har sett på hvilke geopolitiske og folkerettslige konsekvenser en åpning kan ha, både for tolkningsspørsmålet knyttet til Svalbardtraktaten og for konfliktpotensialet mellom Norge, andre stater og aktører. Basert på drøftingen av tre mulige utfall viser rapporten at en åpning av havområdene rundt Svalbard kan skape enkelte utfordringer for Norge. Mest opplagt er kanskje at tolkningsspørsmålet og tilhørende uenighet, som har vært oppe ved jevne mellomrom, nå kan settes på spissen. Miljøaspektet, og mulig negativ påvirkning på fiskebestander og fiskeriaktivitet i fiskevernsonen kan også føre til en ny konfliktdimensjon for russiske fiskere, eller brukes som et verktøy av russiske myndigheter for å skape usikkerhet i forholdet til Norge. Til slutt, kan det av flere aktører, både stater og EU, oppleves som kontroversielt at Norge – som anses som en forsvarlig havnasjon – velger å åpne for mineralvirksomhet all den tid kunnskap fortsatt er svært mangelfull. Uavhengig av disse utfallene, og hvorvidt de utspiller seg, er det liten tvil om at en eventuell åpning vil få stor oppmerksomhet, og at mange også utenfor Norges grenser, vil følge nøye med på hvordan industrien utvikler seg og reguleres av den norske stat.

6. Referanser

- Akvaplan-niva, IKM Acona (2023), Virkninger for naturforhold, miljø og annen næringsvirksomhet relatert til konsekvensutredning for åpning av norsk sokkel for havbunnsmineralvirksomhet. Akvaplan-niva Rapport 63605. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/dbf5144d0fbc42b5a4db5fc7eb4fa312/vedlegg-8.-akvaplan-niva.-virkninger-for-naturforhold-miljo-og-annen-naringsvirksomhet.pdf>
- Aleynik et al. (2017), Impact of remotely generated eddies on plume dispersion at abyssal mining sites in the Pacific. *Sci. Rep.* 7, 16959 (2017).
- Amon et al. (2022), 'Assessment of scientific gaps related to the effective environmental management of deep-seabed mining, *Marine Policy* 138. Tilgjengelig fra: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0308597X22000537>
- Anderson, David H. (2009), 'The Status Under International Law of the Maritime Areas Around Svalbard', *Ocean Development & International Law* 40 (4). Tilgjengelig fra: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00908320903285455>
- Churchill, Robin, Ulfstein, Geir (2010), 'The disputed maritime zones around Svalbard', in Nordquist, Heidar, Moore (eds), *Changes in the Arctic environment and the law of the sea* (Brill Academic Publishers).
- Den Europeiske Sentralbanken (2022), EIB eligibility, excluded activities and excluded sectors list. Tilgjengelig fra: https://www.eib.org/attachments/publications/eib_eligibility_excluded_activities_en.pdf
- DSCC (2022), Resistance to deep-sea mining: Governments and parliamentarians. Tilgjengelig fra: <https://savethehighseas.org/voices-calling-for-a-moratorium-governments-and-parliamentarians/>
- Europaparlamentet (2018), International ocean governance: an agenda for the future of our oceans in the context of the 2030 Sustainable Development Goals. Tilgjengelig fra: [TA \(europa.eu\)](https://www.europa.eu)
- Europaparlamentet (2021), EU Biodiversity Strategy for 2030: Bringing nature back into our lives. European Parliament resolution of 9 June 2021 on the EU Biodiversity Strategy for 2030: Bringing nature back into our lives (2020/2273(INI)). Tilgjengelig fra: [TA MEF \(europa.eu\)](https://www.europa.eu)
- Europaparlamentet (2022), Motion for a resolution on momentum for the ocean: strengthening ocean governance and biodiversity. Tilgjengelig fra: [MOTION FOR A RESOLUTION on momentum for the ocean: strengthening ocean governance and biodiversity | B9-0426/2022 | European Parliament \(europa.eu\)](https://www.europa.eu)
- Fiskeridirektoratet (2021), Rapport fra Fiskeridirektoratet. Fiskeriaktiviteten i utredningsområdet for mineralvirksomhet. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/dbf5144d0fbc42b5a4db5fc7eb4fa312/vedlegg-1.-fiskeridirektoratet.-fiskeriaktivitet-i-utredningsområdet.pdf>
- Fiskeridirektoratet (2023), Høring – Konsekvensutredning for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel med utkast til beslutning om å åpne område. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/613111b7e02c464ca95b3e5bb364cc14/fiskeridirektoratet.pdf?uid=Fiskeridirektoratet>
- Fløistad, B. (2008), *Svalbard-traktaten – ulike oppfatninger om traktatens anvendelsesområde*, Stortingets utredningsseksjon, Perspektiv 05/08.

- Tilgjengelig fra: https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/utredningsseksjonen/perspektiv/perspektiv08_05.pdf
- FNs miljøprogramms finansinitiativ (2022), Harmful marine extractives: Deep-sea mining. Tilgjengelig fra: [Harmful marine extractives: Deep-Sea Mining – United Nations Environment – Finance Initiative \(unepfi.org\)](https://www.unep.org/press-releases/harmful-marine-extractives-deep-sea-mining-united-nations-environment-finance-initiative)
- GCE NODE (2023), Høringssvar: konsekvensutredning for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel og utkast til beslutning om åpning av område. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-konsekvensutredning-pa-norsk-kontinentalsokkel/id2937810/?uid=3040169d-8fe0-439c-8e03-5de8add844e3>
- GCE Ocean Technology (2023), Høringsinnspill – Konsekvensutredning for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-konsekvensutredning-pa-norsk-kontinentalsokkel/id2937810/?uid=18338338-1194-44b2-a381-7bc2ad84349f>
- Gillard et al. (2019), Physical and hydrodynamic properties of deep sea mining-generated, abyssal sediment plumes in the Clarion Clipperton Fracture Zone (eastern-central Pacific). *Elementa* 7, 5.
- Green Minerals AS (2023), Høringssvar fra Green Minerals AS. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-konsekvensutredning-pa-norsk-kontinentalsokkel/id2937810/?uid=6a6cbf3c-0082-44de-828f-725bd148a9e4>
- Haugan, Peter M., Levin, Lisa, Amon, Diva, Hemer, Mark, Lily Hannah, Nielsen, Finn Gunnar (2020), What Role for Ocean-Based Renewable Energy and Deep-Seabed Minerals in a Sustainable Future? Tilgjengelig fra: [Ocean-Energy-and-Deep-Sea-Minerals-Full-Paper.pdf \(oceanpanel.org\)](https://www.oceanpanel.org/Full-Paper.pdf)
- Havbunnsmineralloven (2019). Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2019-03-22-7>
- Havforskningsinstituttet (2023), Svar; Høring – konsekvensutredning for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel og utkast til beslutning om åpning av område. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/613111b7e02c464ca95b3e5bb364cc14/havforskningsinstituttet.pdf?uid=Havforskningsinstituttet>
- Islands Utenriksdepartement (2023), Note Verbale UTN20100105.
- Jensen, Øystein (2023), 'Towards an Historic Svalbard Judgement in Norway's Supreme Court', *Arctic Review on Law and Politics* 14. Tilgjengelig fra: <https://arcticreview.no/index.php/arctic/article/view/5382/8337>
- Jensen, Øystein, Dahl, Irene (2020), 'Svalbardtraktaten 100 år', i Dahl, Jensen (eds), *Svalbardtraktaten 100 år* (Fagbokforlaget).
- Jørgensen, Anne-Kristin, Østhagen, Andreas (2020), 'Norges vern av suverene rettigheter rundt Svalbard: Russiske persepsjoner og reaksjoner', *Internasjonal Politikk* 78 (2). Tilgjengelig fra: <https://tidsskriftet-ip.no/index.php/intpol/article/view/1838>
- Kommisjonen (2012), Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Blue Growth: opportunities for marine and maritime sustainable growth. Tilgjengelig fra: https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/11159/unep_ec_og_inf_15.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Kommisjonen (2022), Joint communication to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Setting the course for a sustainable blue planet – Joint Communication on the EU's International Ocean Governance agenda. Tilgjengelig fra: [Setting the course for a sustainable blue planet- update of the Joint Communication on International Ocean Governanc \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/comm-external/media/121444/attachment/121444_1_en.pdf)
- Kommisjonen, EUs utenriktstjeneste (2021), Joint communication to the European

- Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. A stronger EU engagement for a peaceful, sustainable and prosperous Arctic. Tilgjengelig fra: [2_en_act_part1_v7.pdf \(europa.eu\)](https://www.europa.eu/act/part1/v7.pdf)
- Loke Marine Minerals AS (2023), Høringsuttalelse fra Loke Marine Minerals AS – Konsekvensutredning for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel og utkast til beslutning om åpning av område. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-konsekvensutredning-pa-norsk-kontinentalsokkel/id2937810/?uid=4e3446c1-cf53-4362-8128-7e6048af6fec>
- Miljødirektoratet (2023), Høring – konsekvensutredning for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel og utkast til beslutning om åpning av område. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/613111b7e02c464ca95b3e5bb364cc14/miljodirektoratet.pdf?uid=Milj%C3%B8direktoratet>
- Moe, Arild, Jensen, Øystein (2020), 'Svalbard og havområdene – nye utenrikspolitiske utfordringer for Norge?', *Internasjonal Politikk* 78 (4). Tilgjengelig fra: <https://tidsskriftet-ip.no/index.php/intpol/article/view/2388>
- NFD, OED (2017), Ny vekst stolt historie. Regjeringens havstrategi. Tilgjengelig fra: https://www.regjeringen.no/contentassets/097c5ec1238d4c0ba32ef46965144467/nfd_havstrategi_uu.pdf
- Norges høyesterett (2023), HR-2023-491-P, (sak nr. 22-134375SIV-HRET). Tilgjengelig fra: <https://www.domstol.no/globalassets/upload/hret/avgjorelser/2023/mars/hr-2023-491-p.pdf>
- Norsk Polarinstitut (2023), 22/2001 Høringsuttalelse – konsekvensutredning for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel med utkast til beslutning om å åpne område. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-konsekvensutredning-pa-norsk-kontinentalsokkel/id2937810/?uid=4d4f20be-02fd-450f-ab8b-ddf4f92a8892>
- NTNU (2023), Innspill til høring fra NTNU – konsekvensutredning for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-konsekvensutredning-pa-norsk-kontinentalsokkel/id2937810/?uid=a15b9636-521b-4f7e-9d6c-d8da792d5774>
- OD (2023a), Havbunnsmineraler: Store ressurser på norsk sokkel. Tilgjengelig fra: <https://www.npd.no/fakta/nyheter/genere-lle-nyheter/2023/havbunnsmineraler-store-ressurser-pa-norsk-sokkel/>
- OD (2023b), Ressursvurdering havbunnsmineraler. Tilgjengelig fra: <https://www.npd.no/globalassets/1-mpd/fakta/havbunnsmineraler/publikasjoner/2023/ressursvurdering-havbunnsmineraler-20230127.pdf>
- OD (2015), 23 konsesjonsrunde – utlysning. Tilgjengelig fra: <https://www.npd.no/fakta/utvinningstillatelser/konsesjonsrunder/23.-konsesjonsrunde-23.-konsesjonsrunde-utlysning/>
- Oebius et al. (2001), Parametrization and evaluation of marine environmental impacts produced by deep-sea manganese nodule mining. *Deep Sea Res. Part II Top. Stud. Oceanogr.* 48, 3453–3467 (2001).
- OED (2022a), Høringsbrev. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-konsekvensutredning-pa-norsk-kontinentalsokkel/id2937810/?expand=horing-notater->
- OED (2022b), Konsekvensutredning – undersøkelse og utvinning av havbunnsmineraler på norsk kontinentalsokkel. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/dbf5144d0fbc42b5a4db5fc7eb4fa312/horningsdokument-konsekvensutredning-for-mineralvirksomhet-pa-norsk-kontinentalsokkel-l1415388.pdf>
- Pedersen, Torbjørn (2020), 'Norsk Svalbardpolitikk: Utfordret av naboer og allierte', i Dahl, Jensen (eds), *Svalbardtraktaten 100 år* (Fagbokforlaget).
- Rolinski et al. (2001), Long-term propagation of tailings from deep-sea mining under

-
- variable conditions by means of numerical simulations. *Deep Sea Res. Part II Top. Stud. Oceanogr.* **48**, 3469–3485 (2001).
- Senter for dyphavsforskning, Universitetet i Bergen (2023), Svar til høring – Konsekvensutredning for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel og utkast til beslutning om åpning av område. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-konsekvensutredning-pa-norsk-kontinentalsokkel/id2937810/?uid=f5c6569f-599a-445e-8db9-f4c9f63495be>
- Singh, Pradeep A. (2021), 'The two-year deadline to complete the International Seabed Authority's Mining Code: Key Outstanding matters that still need to be resolved', *Marine Policy* 134. Tilgjengelig fra: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0308597X21004152>
- Svalbardtraktaten (1920). Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1920-02-09>
- The Metals Company (TMC) (2021), NORI-D Project – Nauru Ocean Resources Inc. Tilgjengelig fra: [NORI Project – Nauru Ocean Resources Inc. - The Metals Company](https://www.nori-project.com/)
- Tiller, Rachel, Nyman, Elizabeth (2017), 'The clear and present danger to the Norwegian sovereignty of the Svalbard Fisheries Protection Zone: Enter the snow crab', *Ocean and Coastal Management*.
- WWF, Bellona, Natur og ungdom, Sabima, Naturvernforbundet, Zero, WSH, Framtiden i våre hender, Besteforeldrenes klimamaaksjon, Forum for utvikling og miljø, Greenpeace, Spire (2023), Høringskommentar til Konsekvensutredning for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel og utkast til beslutning om åpning av område. Tilgjengelig fra: https://www.regjeringen.no/contentassets/613111b7e02c464ca95b3e5bb364cc14/wf-med-flere.pdf?uid=WWF_med_flere
- Østhagen, Andreas (2018), 'Managing conflict at sea: the case of Norway and Russia in the Svalbard Zone', *Arctic Review on Law and Politics* 9. Tilgjengelig fra: <https://arcticreview.no/index.php/arctic/article/view/1084>
- Østhagen, Andreas, Jørgensen, Anne-Kristin, Moe, Arild (2020), 'The Svalbard Fisheries Protection Zone: How Russia and Norway Manage an Arctic Dispute'. Tilgjengelig fra: http://www.arcticandnorth.ru/upload/iblock/ece/150_168.pdf
- Østhagen, Andreas, Raspotnik, Andreas (2019), 'Why is the European Union challenging Norway over snow crab? Svalbard, special interests, and Arctic governance', *Ocean Development & International Law* 50 (2-3). Tilgjengelig fra: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00908320.2019.1582606>
-

FRIDTJOF NANSENS INSTITUTT
FRIDTJOF NANSEN INSTITUTE

Fridtjof Nansens vei 17 | P.O. Box 326 | NO-1326 Lysaker | Norway
Telephone (+47) 67 11 19 00 | E-mail post@fni.no | www.fni.no